

Nya medaljörer

Vid årsstämman 1990 i Skokloster överlämnades i enlighet med styrelsens beslut, Upplands Fornminnesförening och hembygdsförbunds förtjänstmedalj till Ingvar Bladlund, Tensta, Nils Enar Eskhult, Husby-Långhundra, Nils Thunman, Älvkarleby och Erhard Wikfeldt, Gimo.

INGVAR BLADLUND

1945 blev jag ordf och kassör i kommunalnämnden i Tensta kommun. Då fick jag också förvara arkivalierna från 1863 och framåt.

Nyfikenheten på de gamla böckerna gav mig insikt i olika tiders handstil, språkbruk, bynamn och personer. Detta gav mig en god grund för framtida forskning i såväl släkt som bygdehistoria.

När Hembygdsföreningen 1964 efterlyste en samlad beskrivning om våra runstenar åtog jag mig att efterforska och göra en sammanställning om runstenarna i Tensta. Sammanställningen finns intagen i boken Tenstakrönikor.

När Hembygdsföreningen 1979 efterlyste uppgifter om vad som hände för

50 år sedan, för 100 år sedan osv bakåt i tiden, att presenteras vid hembygdsfesten, åtog jag mig återigen att göra efterforskningar och så pågick det i 10 år.

Förutom de femtioårsbundna uppgifterna har jag varje år tagit upp någon central tanke, som när telefon och post kom till bygden, när affärerna kom, när markerna odlades, när vägar och broar byggdes, soldaterna, emigranterna, häxprocesserna, digerdöden och sista året torvbrytningen i Skyttorp.

10 års krönikor gav intresse för att få dem samlade i en bok. Det var ett stort företag för min del, alltför stort. Men då ryckte tre damer in, en ritade omslaget, en renskrev alla krönikorna, en svarade för tryckning och inbindning och till hembygdsfesten 1989 fanns en upplaga på 100 exemplar, den gick åt och vi tryckte 100 till.

Tacksamma ortsbor och tilldelad medalj, är stora saker för mig, men störst är nog ändå den insikt jag fått i gångna släkters strävan att bygga en bättre värld. Historien visar att det gått snett ibland, men så har det rättats till och ärligt menat så har vi väl det bättre än våra förfäder.

I. B.

NILS ENAR ESKHULT

Jag föddes i Husby-Långhundra 1923 och har allt sedan varit bygden trogen. Mina förfäder, i rakt nedstigande led, har alla varit bönder. Från 1800-talets början här i socknen, tidigare i Knutby, där min först kända anfader rotades som rusthållare under Breitholtz kompani, någon gång i 1680-talets början, under Karl XI inseende.

Mitt intresse för det som "gammalt och fornt varit haver" började tidigt. Jag tror att det väcktes en gång i tidiga tonåren när en grann farbror här i kyrkbyn tog med sig mig och sin egen son för att visa oss en hällkista han några år tidigare sett i skogen.

Det var en solig sommarsöndag någon gång i 30-talets mitt, som vi traskade i väg på vår upptäcktsfärd. Efter mycket sökande i den täta gamla granskogen fann vi vad vi sökte och farbrodern kunde med stolthet visa upp röset med de snedställda hällarna. Att han anmält fyndet för landsantikvarien som nochalerat hans uppgifter under motivering att hällkistor finns inte i Uppland, gjorde honom rätt förtrytsam, men för oss pojkar ökade det bara spänningen, för visst var det en hällkista. En sådan som vi läst om i skolans historiebok, det kunde vilken människa som helst se. Jag tror att den sommarsöndagen grodde ett frö till mitt senare intresse för anfädernas boplatser.

Bod, stall, lada, smedja m.fl. hus
vid Karlshäll, Husby-Långhundra.

Men nu är det inte i detta sammanhang jag uppmärksammas av hembygdsförbundet, utan det är för en grupp 1700-talshus som vår hembygdsförening under min ledning samlat på stiftelsen Karlshällstugans tomt.

Därmed är jag tvungen att göra en liten presentation av vad Karlshällstugan i Husby-Långhundra är för något.

Stugan är en ursprunglig manbyggnad till ett hemman om 1 1/4 mantal, vilket utflyttades från kyrkbyn i samband med lagaskifte i mitten av 1800-talet. Byggnaden kom av olika anledningar som jag ej kan gå in på här, att stå kvar på sin gamla grund och kom med tiden över i kyrkans ägo.

I mitten av 1960-talet började vi i hembygdsföreningen att intressera oss för huset. Vi tog stugan under vårt hägn, rustade den enligt alla konstens regler och vårdade den ömt.

I dag har hembygdsföreningen till stugans tomt fört och uppbyggt ett antal timmerhus från gamla tider. Av dessa hus har flera tidigare stått i kyrkbyn, utflyttats vid lagaskifte och nu återbördats.

Det är för initiativet till detta och arbetet däromkring jag fått förbundets medalj, som jag är mycket stolt och tacksam för och jag vill härmed framföra mitt och föreningens stora tack till Upplands fornminnesförening och Hembygdsförbund. Hjärtligt tack!

Nils Enar Eskhult

NILS THUNMAN

Jag är född 1919 i Älvkarleby och har blivit min hemförsamling trogen under alla år. Mitt historiska intresse och mitt intresse för hembygden vaknade redan i unga år då jag som grabb hjälpte till i arbetet i och kring den då nyanlagda Gammelgården i Älvkarleby. Här fick jag kontakt med de som redan 1926 bildade Älvkarleby hembygdsförening och som 1930 lät inviga Gammelgården, och fick på så vis en god kännedom om såväl hembygden som föreningen och dess arbete.

Under början av 1950-talet blev jag själv medlem i hembygdsföreningen och under 1960-talet deltog jag i styrelsearbetet. Mellan åren 1968 och 1976 hade jag äran och förtroendet att vara föreningens ordförande och därefter föreningens vice ordförande.

Slutligen vill jag framföra mitt stora tack för att jag fått mottaga denna förtjänstmedalj.

N. T.

ERHARD WIKFELDT

Jag hade förmånen av att i folkskolan ha en lärare, som var intresserad av historia, fornminnen, hembygd, blommor och musik. Det gav starka intryck. Läraren var Hugo Fredriksson i Marma skola, Alunda.

Aldrig glömmer jag den starka upplevelsen av att få se hur en runsten sakta kröp fram ur muren i Alunda kyrka, där den suttit i väggen alltsedan kyrkan byggdes men varit gömd under putsen och nu blivit upptäckt och nu långsamt frilades, så att den blev läslig. Vi skolbarn fick vara åsyna vittnen till hur detta mirakel utvecklades, och efter snart 70 år sitter stenen ännu på sin plats i väggen helt öppen och läslig för envar intresserad.

Helt nära skolan låg ett gravfält, där vi fick studera båtformiga, runda, fyrkantiga och triangelformade gravar och höra om dem, som där fått sina gravplatser i fordom tid. Vi besökte även "kelthögen", där man trodde att stupade inkräktare en gång fått sitt sista vilorum.

Den livaktiga hembygdsföreningen i Alunda ordnade på 20-talet och framåt hembygdsting med utställningar av hantverk och redskap, föredrag och bygdespel, vilket allt gav bestående intryck, och under en vinterkurs på Wiks folkhögskola, med Sven Kjersén som rektor, knöts banden starka till "Uppland vår hembygd med skördar och järn".

När jag i början av 40-talet blev knu-

ten till Gimo som lärare, kändes det självklart och naturligt att på ett särskilt sätt intressera mig för bygdekultur, människor och historia inom den uppländska bruksmiljön och då närmast Gimo bruk som ett av de många vallonbruken i Uppland. Detta intresse har blivit dokumenterat genom utgivandet av tre böcker om Gimo: "Ur Gimos och Skäfthammars historia", "Gimo förr" och "Gimo nu". Början till ett Bruksmuseum har blivit gjord genom tillkomsten av Smedsbostaden i Gamla Skolan, och tankarna och förhoppningarna om att kunna förverkliga ett "Knutmassomuseum" är starka. Allt arbete sker inom Olands Hembygds Gilles gränser, och som mångårig medlem av styrelsen i gillet har jag i någon mån kunnat bidra till hembygdsarbetet i en något vidare krets.

Att Upplands Fornminnesförening och Hembygdsförbund ville hedra mig genom att överlämna en förtjänstmedalj för mina ringa insatser kom mycket överraskande men kändes synnerligen hedrande och glädjande, och för denna hedersbevisning frambär jag här mitt varma tack.

Erhard Wikfeldt